

ניהול ההליך	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: ינואר 2021	הצבאית הראשית

הנחיה מס' 3.01

שימוע לפני הגשת כתב אישום פלילי

כללי

1. אחריות כבדה מוטלת על מי שנדרש להחליט על הגשת כתב אישום פלילי נגד אדם, בייחוד בעברות בעלות אופי חמור ועברות שיש עימן קלון. שהרי, "ההחלטה להעמיד אדם לדין, ובעיקר לגבי עבירות חמורות, היא החלטה רבת משמעות. בחברה שאנו חיים בה, די בכתב אישום, לבטח בעבירות חמורות, כדי לפגוע פגיעה קשה בנאשם. מסיבה זו מוצע להעניק את זכות השימוע למי שמרגע ההכרעה בעניינו ישתנה מעמדו בציבור" (דברי ההסבר להצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 26) (זכות השימוע), התשנ"ט-1999 - הצעות חוק 2082, י' בשבט התשנ"ט, 27 בינואר 1999; ראו גם בג"ץ 4175/06 הרב אלבו נ' היועץ המשפטי לממשלה (פורסם בנבו, 6 ביוני 2006)).
2. הגם שכל נאשם מוחזק חף מכל עבירה, עד שלא ייקבע אחרת במשפטו, ואף שלנאשם יהיה "יומו בבית הדין" להתגונן מהאשמה המיוחסת לו, אין להתעלם מכך שעצם הגשת כתב האישום והצורך לנהל משפט בעקבותיה, עלולה לפגוע בנאשם עוד טרם שהוכחה אשמתו: עינוי הדין ובכלל זה לעיתים הצורך להוציא הוצאות כספיות להגנתו, פרסום דבר הגשת כתב האישום ברבים, השעיית הנאשם מתפקידו או מהשירות הצבאי והקפאת האפשרות לקידומו בדרגה או בתפקיד.
3. לפיכך, קבע המחוקק ביחס למערכת המשפט הכללית, כי ככלל, בטרם יועמד אדם לדין בעבירת פשע, חלה חובה להודיע לו על האפשרות כי יועמד לדין, ולאפשר לו להשמיע את טענותיו כנגד ההעמדה לדין. זאת, למעט במקרים שפורטו בחוק.
4. בהתייחסו למהותה של זכות השימוע ולחשיבותה, קבע בית המשפט העליון:

"השימוע נועד לאפשר לחשוד בעבירה מסוג פשע לשטוח את טענותיו לפני הרשות המוסמכת קודם שתחליט אם יש מקום להעמידו לדין. זכות השימוע מגנה על זכויות חשודים, ועשויה לייעל את מלאכת התביעה. ככל שיהא ביד החשוד לשכנע את התביעה שאין להעמידו לדין, תיחסך ממנו הפגיעה האינהרנטית הנלווית לאישום פלילי בעבירה חמורה. כך גם ייחסכו משאבי תביעה ושיפוט הכרוכים בניהולו של הליך פלילי. השימוע עשוי לחדד את המחלוקות בין הנאשם לתביעה ולייעל את ניהול ההליך; הוא אף עשוי לעודד הידברות בין התביעה להגנה בניסיון לגבש עסקת טיעון. מנגד, השימוע עלול לסרב את עבודת התביעה ולדחות את פתיחתו של ההליך הפלילי. כדי שיגשים את תכליותיו באופן מיטבי, יש לקיים את השימוע מראש. זהו הכלל, וככל שאין טעמים לסתור, מן הראוי להקפיד עליו" (ע"פ 1053/13 חסן הייכל נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 26 במרץ 2013); ראו גם בג"ץ 47/91 און נימן נ' פרקליט המדינה, פ"ד מה (2) 872, 876-877; בג"ץ 93/06 ד.ג. כל גדר בע"מ נ' שר התעשייה, המסחר והתעסוקה (פורסם בנבו, 2 באוגוסט 2011); בג"ץ 5577/13 שלמה לחיאני נ' היועץ המשפטי לממשלה (פורסם בנבו, 22 באוגוסט 2013); ע/69/17 התצ"ר נ' סמל אטרש).
5. זכויות היידוע והשימוע נועדו לאפשר לחשוד בעבירת פשע להביא את דברו בפני רשויות התביעה טרם קבלת החלטה על העמדה לדין בעניינו, ובדרך זו ליתן בידי רשויות התביעה את האפשרות לבחון טענותיו ולשקללן בטרם קבלת החלטה על העמדה לדין. זאת, כדי לקבל

ניהול הליך	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: ינואר 2021	הצבאית המראשית

החלטה מושכלת, להקטין את סיכויי הטעות שבה ולמזער את הנזק העלול להיגרם לחשוד ולמשאבים הציבוריים כתוצאה מהחלטה שגויה.

מטרה

6. מטרתה של הנחיה זו להתוות את מדיניות התביעה הצבאית לגבי יישום חובות היידוע והשימוע באופן שיגשים את תכליותיהן. במסגרת הנחיה זו ייקבעו, בין היתר, היקף הזכות לשימוע, עיתוי השימוע, אופן עריכת השימוע והחומר שיימסר לקראת השימוע, וזאת במגמה להבטיח ככל הניתן שוויון בפני החוק, תוך איזון בין זכויות החשוד לבין האינטרס הציבורי בהגנה על יעילותן של רשויות התביעה.
7. סעיף 6א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982 (להלן: "החסד"פ"), קובע, בין היתר, כי רשות התביעה שאליה הועבר חומר חקירה הנוגע לעברת פשע, תשלח לחשוד הודעה על כך, וכי חשוד רשאי, בתוך פרק זמן שנקצב, לפנות בכתב לרשות התביעה בבקשה מנומקת, להימנע מהגשת כתב אישום, או מהגשת כתב אישום בעבירה פלונית.
8. הוראה זו לא הוחלה מכוח דין על הליכים במסגרת השיפוט הצבאי, באשר כבר נפסק, כי החש"ץ הוא קודקס אשר בא להסדיר באופן מלא וממצה את הנושא של השיפוט הצבאי על כל שלוחותיו וכי כדי לקלוט הסדרים דינאיים מהחסד"פ למערכת הצבאית יש צורך, בדרך כלל, בהוראה מיוחדת בחוק (בג"ץ 4723/96 אביבית עטייה נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נ"א (3) 714, 730-727).
9. הנחיה זו קובעת הסדרים דומים לאלה המתקיימים במערכת האזרחית, בהתאמות הנדרשות לאור ייחודיותה של מערכת אכיפת הדין בצה"ל.

יידוע החשוד

10. חוליית תביעה צבאית, אשר הועבר אליה חומר חקירה, ולאחר בחינתו הוחלט לשקול הגשת כתב אישום בעבירת פשע - תשלח על כך הודעה לחשוד.
11. על מנת שיוגשמו תכליותיו של מכתב היידוע, ייכללו בו הנושאים הבאים:
 - א. התייחסות כללית, תמציתית ובהירה לטיב החשדות. כך, לדוגמה יצוין במכתב היידוע כי על -פי עיון ראשוני בחומר החקירה עולה חשד לביצוע עבירות מסוימות שיפורטו, או לכל הפחות יצוין אפיון כללי של עבירה, כדוגמת אלימות / מין / מרמה / וכדומה.
 - ב. יידוע החשוד בדבר אפשרותו לפנות בכתב לרשות התביעה כדי לקבל כתב חשדות מפורט, או טיוטת כתב אישום, בעניינו¹.
 - ג. יידוע החשוד בדבר זכותו לפנות בכתב לרשות התביעה בבקשה מנומקת להימנע מהגשת כתב אישום או מהגשת כתב אישום בעבירה פלונית תוך 30 ימים מיום קבלת ההודעה.

¹ בהתאם להלכה הפסוקה, ראוי להעביר לידי החשוד, באמצעות בא-כוחו, טיוטה של כתב האשמות או חשדות - להבדיל מכתב אישום ממש שתכלול את עיקרי העובדות וסעיפי העברות (בג"ץ 4388/08 אורי שמואל נ' היועץ המשפטי לממשלה (פורסם בנבו, 11 ביוני 2008)).

ניהול ההליך	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: ינואר 2021	הצבאית המראשית

- ד. קיומה של אפשרות מצד החשוד לבקש להשמיע את טענותיו בעל-פה באמצעות בא כוחו. לעניין זה, תתווסף הערה, לפיה רשות התביעה תשקול בקשה זו ותחליט בה באופן שתמצא לנכון בהתאם לנסיבות העניין.
- ה. יידוע החשוד בדבר אפשרותו לפנות לרשות התביעה בבקשה לעיין בעיקרי חומר החקירה, וזאת בכפוף לשיקול דעתה של הרשות.
- מצ"ב **נספח א'** - נוסח מכתב ידוע לחשוד.
12. במקרה שבו נשלח מלכתחילה כתב חשדות מפורט, בתיקים רחבי היקף או מורכבים באופן מיוחד, אין חובה לשלוח לצדו את נספח א', אך יש לכלול בו את הפרטים המרכזיים המפורטים בסעיף 11 לעיל.

אופן שליחת מכתב היידוע

13. דרך משלוח מכתב היידוע והמעקב אחר שליחתו תהא כמפורט להלן:
- א. **חשוד שמשרת בשירות סדיר, או מועסק כאזרח עובד צה"ל** - ההודעה תישלח למפקדו של החשוד. ההודעה תישלח באמצעות דואר אלקטרוני (צה"לנט), עם אישור מסירה ואישור קריאה; ומקבל ההודעה יידרש לאשר כי קיבלה, וכן יידרש להחתים את החשוד על ההודעה, ולהעביר העתק מן ההודעה החתומה, בפקס או בדואר אלקטרוני (סרוקה) לחוליית התביעה. יודגש, כי נדרשת חתימתו הפיזית של החשוד עצמו, ואין להסתפק בחתימה בשמו של החשוד.
- ב. **חשוד שאינו חייל בשירות סדיר** - ההודעה תישלח **לכתובתו המדווחת ברישומי צה"ל** באמצעות דואר רשום. ככל שנמצאה הצדקה לכך, ההודעה תישלח גם אל **כתובתו הרשומה במשרד הפנים**, או לכתובת ידועה אחרת, ככל שישנה.
14. ככל שמכתב היידוע חזר תוך 30 יום למשרדי התביעה עם חיווי "לא ידוע" או "עזוב", על התובע לשקוד **שקידה סבירה** על מנת שמכתב היידוע יימסר לתעודתו - למשל, בדרך של ניסיון לאתר כתובות נוספות שרשומות על-שם המשיב בידי גופים רישומיים, כגון המוסד לביטוח לאומי.
- חזר מכתב היידוע אל משרדי התביעה כאמור - פעולות התובע אשר יינקטו בהמשך לכך, **יתועדו בכתב** בתיק התביעה.
- נשלח מכתב היידוע לכתובותיו הידועות והרשומות של החשוד, כאמור לעיל, יראה התובע את החשוד כמי שקיבל את מכתב היידוע.
15. במכתב היידוע יצוינו כתובת הדוא"ל של ומספר הפקס של החוליה, שאליהם ניתן לפנות לצורך בירורים ולשם הצגת טיעונים.
16. חשוד רשאי, בתוך **שלושים (30) ימים מיום קבלת ההודעה** (במקרים מיוחדים, בתוך פרק זמן קצר יותר שיקבע בגוף ההודעה לחשוד), לפנות בכתב לרשות התביעה בבקשה מנומקת, להימנע מהגשת כתב אישום, או מהגשת כתב אישום בעבירה פלונית. פרקליט צבאי רשאי להאריך את המועד האמור.
17. החליט פרקליט צבאי, מטעמים שיירשמו, כי הנסיבות מצדיקות זאת, רשאי הוא להגיש כתב אישום, בטרם חלפו שלושים הימים ואף בטרם פנה החשוד, כאמור בפרק שלהלן.

ניהול ההליך	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: ינואר 2021	הצבאית והרואשית

המקרים בהם ניתן להימנע משליחת מכתב יידוע או לקצר התקופה עד לשימוע

18. התביעה רשאית להימנע משליחת מכתב יידוע, בשני המקרים שלהלן:
- א. פרקליט צבאי החליט כי "קיימת מניעה לכך".
- ב. בעניינו של מי שנתון במעצר וצפוי להיות מוגש נגדו כתב אישום בתקופת מעצרו; היה החשוד עצור במעצר פתוח, או עצור בתיק אחר - יראו בו כחשוד שאינו עצור לצורך הנחיה זו, זולת אם נמצא טעם להימנע מכך.
19. ההוראות שנקבעו על ידי שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, באשר לסוגי פשעים שלגביהם לא יחולו הוראות סעיף 60א לחסד"פ,² יחולו גם ביחס להנחיה זו.
20. מקום בו סבר פרקליט צבאי שניתן ליידע חשוד בדבר הזכות לשימוע, אולם לא ניתן להמתין תקופה של 30 ימים עד לעריכת השימוע בעניינו - יבחן הפרקליט, כצעד מידתי, את האפשרות **לקצר** את התקופה עד לעריכת השימוע, בהתאם לנסיבות העניין. כך למשל, במקרה בו החשוד שוהה במעצר בגין תיק חקירה אחר, וישנו צורך אכיפתי לקבל החלטה בשני התיקים בעניינו במאוחד; במקרה בו החשוד נתון במעצר פתוח או משוחרר ממעצר בתנאים מגבילים, ויש הכרח לקבל החלטה מהירה באם להגיש כנגדו כתב אישום, בשים לב למועד שקבע בית דין שעד אליו תתקבל החלטה בעניין זה או מטעם אכיפתי אחר, שקשור במעשה העבירה, בנפגע ממנה וכיוצ"ב היבטים הקשורים בדחיפות קבלת החלטה; או במקרה מתאים אחר, לפי שיקול דעת הפרקליט.
21. גילתה התביעה כי בשל תקלה לא התקיימה חובת היידוע במועדה, ובמועד הגילוי לא התקיים אחד החריגים לקיומה, כמפורט בהנחיה זו - תחל התקופה המנויה בסעיף 16 להימנות מרגע הגעת התקלה לידיעת התביעה.
22. ישנם שיקולים ייחודיים אשר עשויים להצדיק את **דחיית** קיום חובת היידוע למועד מאוחר יותר מהמועד הנקוב בסעיף 10 לעיל, **כדוגמת** קבלה חלקית של חומר החקירה או היתכנות גבוהה לכך שתידרש השלמת חקירה.
23. החלטה כאמור להגיש כתב אישום, להימנע ממסירת הודעה לחשוד, לדחות את מועד שליחת ההודעה או לקצר את התקופה מן היידוע ועד לשימוע - תנומק, תיחתם, תתוארך ותתויק בתיק החקירה, וזאת באופן שניתן יהיה למסור העתק ממנה להגנה.
- בהקשר זה יש לתת את הדעת לכך שטענות נגד החלטת התביעה בעניין זה, יכולות להישמע במסגרת טענות מקדמיות לפי סעיף 351 לחש"פ, בעילת פגם או פסול בכתב האישום או בעילה של הגנה מן הצדק. על כן, יש חשיבות לכך שהנימוקים יירשמו באופן שניתן יהיה לצלמם ולהעבירם לדורש. זאת, בין היתר, נוכח קביעות בית המשפט העליון, לפיהן הדיבור "טעמים שיירשמו" מקים חובה על רשויות התביעה להציג לחשוד את התרשומת המקורית, אם יבקש זאת (בג"ץ 5537/91 אליהו אפרתי נ' עו"ד כרמלה אוסטפלד, פ"ד מו (3) 501).

² ראו תקנה 1 לתקנות סדר הדין הפלילי (קביעת סוגי פשעים שלגביהם לא תחול חובת היידוע לפי סעיף 60א) (לחוק), התשס"ה-2005.

ניהול הליך	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: ינואר 2021	הצבאית המראשית

עריכת השימוע

החומר שיש למסור לקראת השימוע

24. ככלל, על מנת לאפשר לחשוד להעלות את טענותיו בשימוע באופן מיטבי, התביעה תאפשר לחשוד או לבא-כוחו לעיין בעיקרו של חומר החקירה טרם השימוע, ובלבד שלא נמצאה כל מניעה למוסרו. הדבר נובע מכך שבהתאם לסעיף 74 לחסד"פ, זכות העיון בחומר הראיות שבידי התביעה מוקנית לחשוד רק מעת שהוגש נגדו כתב אישום.

כל זאת, בתנאי שלא נמצאה כל מניעה למסור את עיקרי החומר לידי החשוד, למשל כאשר התביעה סבורה שהעברתו עלולה לפגוע בעניינם של מעורבים אחרים, להפריע להכנות למשפט או לגרום לנזק אחר (בג"ץ ניימן הנ"ל; בג"ץ 2678/07 קצב נ' היועץ המשפטי לממשלה (פורסם בנבו, 23 באפריל 2007); בג"ץ 7342/16 יפתח נוטמן נ' נאוה טולדנו (פורסם בנבו, 13 במרץ 2017)).

כמו כן, אם בתיק החקירה מעורבים נפגעי עבירה - יש להקפיד הקפדה יתירה על פרטיותם גם בשלב זה.

25. במקרים בהם מועבר חומר חקירה לחשוד לצורך שימוע, ילווה החומר במכתב המבהיר כי החומר מועבר לצורך השימוע בלבד, ותופנה תשומת הלב להוראת סעיף 119 לחוק העונשין, בהתאם לתבנית המכתב המופיעה בנספח ב' להנחיה זו.

התביעה רשאית להחתים את החשוד ואת בא-כוחו על התחייבות שלא לעשות שימוש כלשהו בחומר שיימסר לעיונו, מלבד לצורך הליך השימוע, ושלא למוסרו לאיש.

במקרה שבו יש רגישות מיוחדת בחומר החקירה - כגון כשהחומר עוסק בנושאים אינטימיים, או שקיימים לגביו שיקולים של ביטחון המדינה - התביעה רשאית לאפשר רק עיון בחומר במשרדה, ולא לאפשר צילומו, ובלבד שאין במניעת ההעתקה כדי לקפח את זכות העיון (בש"פ 9169/17 מדינת ישראל נ' מוחמד חלבי (פורסם בנבו, 3 בדצמבר 2017); בש"פ 9711/08 דידי סיבוני נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 11 בינואר 2009); בש"פ 8706/07 מדינת ישראל נ' פלוני (פורסם בנבו, 27 בנובמבר 2007); בש"פ 19/06 פלוני נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 26 בינואר 2006)).

26. מועד עריכת השימוע ייקבע לפי שיקול דעתו של פרקליט צבאי, בהתאם להיקף חומר החקירה שהועבר, למורכבותו, ולמועד העברתו והעברת עיקרי האישום או החשדות לידי ההגנה.

אופן קיום השימוע

27. על-פי עקרונות המשפט המינהלי, טיעון יכול שיהיה בכתב או בעל פה, ובלבד שניתנה לאדם הזדמנות הוגנת להציג עמדתו (בג"ץ 161/84 חברת ווינדמיל הוטל בע"מ נ' שר הפנים פ"ד מב (1) 793; בג"ץ 3424/91 הארגון הארצי להגנת הדייר נ' שר הבינוי והשיכון, פ"ד מה (5) 340). הליך השימוע ייערך בעל-פה או בכתב, בהתאם לשיקול דעת התביעה ובאופן שיהיה היעיל ביותר בנסיבות התיק הפרטני, בשים לב למידת מורכבותו.

28. חשוד המבקש לערוך שימוע בעל-פה - ככלל, יאפשר זאת הפרקליט הצבאי. הפרקליט הצבאי רשאי לבקש מהחשוד להעביר את תמצית טיעונו בכתב טרם השימוע בעל-פה, ואם כך החליט הפרקליט, הרי שככלל קיומו של שימוע בעל-פה מותנה בהגשת טיעונו החשוד בכתב זמן סביר לפני כן.

ניהול הליך	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: ינואר 2021	הצבאית-הרשאית

29. ככלל, במקרה שבו יש צורך בהגשה מהירה של כתב האישום ומתן שימוע בעל-פה לא יאפשר זאת, או כאשר הטיעונים הכתובים אינם משכנעים על פניהם, לא יתאפשר שימוע בעל-פה.
30. מצאה רשות התביעה **ביוזמתה** כי יש תועלת בעריכת שימוע - בעל-פה או בכתב - תציע אפשרות זו לחשוד או לבא-כוחו, שינהג בעניין על-פי שיקול דעתו.
31. נתבקש שימוע בעל-פה, והתקבלה החלטה לקיימו, תימסר על כך הודעה לחשוד או לבא-כוחו. שימוע בעל-פה ייערך, ככלל, **באמצעות בא-כוחו של החשוד**, וללא נוכחות החשוד עצמו.
- היה החשוד לא מיוצג, וביקש שימוע בעל-פה - תיידעו התביעה בדבר הצורך בעורך-דין מייצג לקיום שימוע בעל-פה. שימוע לחשוד שאינו מיוצג ייערך בכתב בלבד.
32. החליטה התביעה לאפשר שימוע בעל-פה, תקיימו ככלל **בתוך 30 ימים ממועד קבלת מכתב היידוע אצל החשוד**. על אף האמור, ייתכנו מצבים בהם תימצא הצדקה **להארכת** משך הזמן לצורך קיום השימוע בעל-פה. כך יהיה, לדוגמה, כאשר מדובר בתיק חקירה בהיקף נרחב או בעל מורכבות יתרה, בשים לב למועד העברת עיקרי חומר החקירה להגנה, או כאשר מתקיימות נסיבות ייחודיות אחרות. משך ההארכה לא יעלה על 30 ימים נוספים, ככל שהדבר אפשרי.
- כמו כן, ייתכנו מצבים בהם יש צורך **בקיצור** משך הזמן לצורך קיום השימוע בעל-פה, מטעמים שיירשמו. והכל - בכפוף לאמור בפרק העוסק במקרים בהם ניתן להימנע משליחת מכתב יידוע או לקצר התקופה עד לשימוע, שלעיל.
- על מנת להימנע משיהוי בהעמדה לדין, או מפגיעה בלתי-מוצדקת בזכויות החשוד ושלא לצורך, כתוצאה מקיצור משך הזמן - הארכה או קיצור כאמור יינתנו **במשורה ורק באישור פרקליט צבאי**.

טענות מותרות בשימוע

33. מוסד השימוע אינו מהווה תחליף למשפט, ואין תכליתו לשמש מעין "משפט זוטא". מטרת השימוע היא לאפשר לחשוד להציג טענותיו ולשכנע, כי חומר הראיות בעניינו או אינטרס הציבור אינם מצדיקים הגשת כתב אישום נגדו. במסגרת הליך זה ניתנת לחשוד ההזדמנות להעמיד את התביעה על טעותה, בין אם מדובר בטעות משפטית או בטעות ראייתית.
- על כן ברור, כי במסגרת הליך השימוע אין מקום להתדיינות פרטנית באשר לנבכי התיק וחומר הראיות הכלול בו, ויש להתמקד בסוגיות עקרוניות. בהתאם לאמור, משך השימוע, ככל שהוא נעשה בעל-פה, יהיה קצר יחסית (ככלל, ישיבה אחת) בכפוף לשיקול דעת עורך השימוע.
34. ככלל, לא תתקבל במסגרת הליך השימוע טענה, המהווה השמעת גירסה שבעובדה בשאלה שלגביה בחר החשוד בזכות השתיקה בחקירתו. מכאן מתחייב כי מי שבחר לשתוק לגבי העניינים שבעובדה שהוצגו לו בחקירה, יש לראותו, ככלל, כמי שוויתר על שימוע לגבי מסכת העובדות. כך עשוי להיות גם לגבי מי שאינו משתף פעולה עם הרשויות החוקרות בדרך אחרת.
35. מצא תובע כי דברים שהובאו על-ידי חשוד בכתב או על-ידי בא כוחו במסגרת שימוע בעל-פה, מצדיקים השלמת חקירה כדי לסייע בבירור האמת - יופנה העניין למצ"ח.
36. מצא תובע כי דברים שעלו במהלך שימוע בעניינו של אחד החשודים מהווים "חומר חקירה" גם בעניינם של יתר החשודים - יפנה את הנושא למצ"ח על מנת שתבצע השלמת חקירה ככל הנדרש. בכל מקרה שכזה, יש להעביר את החומר שייאסף לידיעת החשודים שחומר זה משמש "חומר חקירה" בעניינם.

ניהול ההליך	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: ינואר 2021	הצבאית-הרשאית

37. התביעה רשאית להשתמש בכל מידע שיעלה במהלך השימוע. דברים אלו נכונים גם בכל הנוגע לדברים שנמסרו על-ידי **נאשם** בהליך של **שימוע בדיעבד**, אשר בעקבותיהם הורה תובע על השלמת חקירה, לאחר הגשת כתב האישום. ראו לעניין זה את קביעת בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו:

"אין לשלול את האפשרות שמסמכים הנמסרים מההגנה לתביעה במסגרת הליך השימוע יסווגו כבעלי פוטנציאל להפוך ליחומר חקירה, במידה שחלים לגביהם המבחנים הקבועים בחוק ובפסיקה. על כן, במידה שמתגבשת עמדת התביעה כי מדובר במסמכים שהם רלוונטיים לאישום, והם לא נתפסו עד כה ביד החוקרים, שומה עליה לפעול כמצוות הדין, ולהורות על ביצוע פעולות החקירה הנדרשות שנועדו להכשיר את קבלת המסמכים, ולבחון את גרסת המעורבים ביחס אליהם. רק אז, יוכשרו המסמכים כיחומר חקירה ויועברו לעיון הנאשמים האחרים. עד ליהכשרת המסמכים, ובלא שבוצעה השלמת חקירה לגביהם, לא ניתן למשיבה להעביר את המסמכים לעיון הנאשמים האחרים או כל צד אחר" (ע"ח 43522-06-15 אלי-מלך טרטנר נ' פרקליטות מחוז תל-אביב (פלילי) (פורסם בנבו, 25 בספטמבר 2015)).

הוראות נוספות

38. כאמור, הנחיה זו מסדירה את עריכתו של הליך ההודעה והשימוע רק בנוגע לעברות מסוג פשע. עם זאת, מובן, כי ניתן לערוך שימוע גם בעברות שאינן מסוג פשע, אשר עליהן לא חלות ההנחיות.

39. א. ככלל, בתיקים הנוגעים לעברות שאינן מסוג פשע לא תינתן הודעה לחשוד.

ב. על אף האמור, רשאי פרקליט, מיוזמתו או לבקשת החשוד, ליידע חשוד על אפשרות הגשת כתב אישום ולאפשר לו שימוע, גם בעברות שאינן מסוג פשע, וזאת, בין היתר, בהתאם לשיקולים שלהלן (שאינם מהווים רשימה ממצה):

1. נסיבות ביצוע עבירה ותוצאותיה הייחודיות;

2. מאפייני החשוד ייחודיים ומצדיקים יידוע ושימוע;

3. קיומו של אינטרס ציבורי מוגבר בבחינה ממצה ככל הניתן של ההצדקה להעמדה לדין, כדוגמת חייל הנושא תפקיד צבאי בכיר או ייחודי, או שמדובר באירוע שאירע בנסיבות מבצעיות.

במקרים אלו, עצם ההעמדה לדין עשויה להשפיע על היבטים צבאיים רחבים, החורגים מעניינו של החשוד עצמו, באופן המצדיק בירור מיטבי של מכלול טענות החשוד טרם קבלת החלטה על העמדתו לדין;

4. תיקים שבהם התשתית הראייתית סבוכה באופן מיוחד, חריגה בהיקפה, או מעלה שאלות משפטיות או ערכיות מורכבות, ונמצא שיידוע ומתן אפשרות שימוע עשויים לסייע בגיבוש עמדת התביעה לעניין העמדה לדין.

ניהול ההליך	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: ינואר 2021	הצבאית והרשאית

40. אין באמור כדי לפגוע באפשרות להידברות בין התביעה לבין החשוד או בא-כוחו גם במקרים אחרים, בטרם הוגש כתב אישום ואף לאחר הגשתו. לעתים, הצורך בבירור הוא זה של התביעה, לפי שיקול דעתה, כדי לסייע בקבלת החלטה אחראית וצודקת על עצם הגשת כתב האישום, על מהות האישום או על פרטי העברות אשר ייוחסו לנאשם בכתב האישום.
41. ככלל, אין מקום לערוך שימוע שלא בנוכחות התובע המטפל בתיק, כאשר הטענות, המועלות במסגרת השימוע הן טענות משפטיות או כאלה המתייחסות אל חומר הראיות הקיים, כיוון שדרך זו עלולה למנוע מן הפרקליט את האפשרות לבדוק את הטענה באמצעות התובע המטפל ולהנחות את התובע לגבי אופן הטיפול הנכון בתיק. ייתכן אף שאותן טענות, העולות בפני הפרקליט, היו כבר בידיעת התביעה קודם לכן והעלאתן במסגרת זו תמנע מן התביעה להתייחס אליהן בהליך גופו. לכן, יסכים הפרקליט, לפי שיקול דעתו, לשמוע את סנגורו של הנאשם לבדו, רק במקרים בהם בכוונתו להציג טענות או ראיות, שאינן עולות מחומר החקירה הקיים ואשר העלאתן בפני הפרקליט "במעמד צד אחד" עשויה לסייע לחסכון בזמן שיפוטי.
42. במקרים בהם לא ניתן לערוך שימוע מבעוד מועד, יש לערוך שימוע מאוחר המשרת את המטרה של מתן אפשרות לנוגע בדבר להציג את עמדתו לפרטיה.
43. נמצאה הצדקה לערוך שימוע לאחר הגשת כתב אישום - ייעשה הדבר בנפש חפצה ומתוך פתיחות לשקול טענות הנאשם ואף לחזור מכתב האישום, ככל שיימצא בטיעוני הנאשם הצדק לכך (בש"פ 984/10 פלוני נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 25 בפברואר 2010)).
44. במהלך המשפט אין מניעה שתובע יתייחס, בהתאם לצורך ולנסיבות העניין, לעובדה שהנאשם מימש את זכות השימוע, או נמנע מלממשה.

ניהול ההליך	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: ינואר 2021	הצבאית המראשית

נספח א' להנחיה 3.01: מכתב יידוע לחשוד

לכבוד

XXXXXXXX/X [דרגה] [שם ושם משפחה] - באמצעות מפקדיו

הנדון: יידוע על אודות הזכות לשימוע לפני הגשת כתב אישום בעניינו של

XXXXXXXX/X [דרגה] [שם ושם משפחה]

1. תיק מצ"ח XXXX - XXXX/XXX בו נחקרת כחשוד, הועבר לעיון פרקליטות צבאית
XXXXX.
2. הרינו להודיעך כי לאחר עיון בתיק החקירה בעניינך, אנו שוקלים להעמידך לדין בכפוף
לשימוע, בעבירות המפורטות להלן:
א.
ב.
3. יובהר, כי יש באפשרותך לפנות בכתב כדי לקבל פירוט של החשדות נגדך, באמצעות
דוא"ל (אל הח"מ) או בפקס מספר XX. יש לוודא הגעת הפקס' במספר טלפון XX.
4. אתה רשאי, בתוך 30 ימים, מיום קבלת הודעה זו, לפנות בכתב, בעצמך או באמצעות
עורך-דין מטעמך, בבקשה מנומקת מדוע להימנע מהגשת כתב אישום נגדך.
5. יש באפשרותך לבקש להשמיע את טענותיך בפני התביעה גם בעל-פה, באמצעות עורך
דין, בתוך פרק הזמן האמור של 30 הימים מיום קבלת הודעה זו, בכפוף לפנייה בכתב.
התביעה תעייין בבקשתך הכתובה ותחליט לעניין קיום השימוע בעל-פה.
6. לצורך קיום השימוע אתה רשאי לפנות לרשות התביעה לצורך תיאום מועד שבו יינתן לך
לעייין בחומר החקירה בעניינך, או בעיקרו, וזאת בכפוף לשיקול דעתה של התביעה
הצבאית בעניין זה.
7. מובהר, כי אתה זכאי להסתייע בסנגוריה הצבאית או לחילופין, בעורך דין אחר מטעמך.
8. אם תבקש את סיוע הסנגוריה הצבאית - ניתן ליצור עימה קשר במספר טלפון מטכ"לי
XX או במספר אזרחי XX.
9. בכל בירור נוסף בעניין שבנדון, אתה רשאי לפנות בכתב, כמפורט בסעיף 3 לעיל, תוך ציון
מספרנו: XX/XX.

בכבוד רב,

ניהול ההליך	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: ינואר 2021	הצבאית המראשית

נספח ב' להנחיה 3.01: מכתב נלווה להעברת חומר חקירה לקראת שימוע

"לכבוד

XXXXXX

באמצעות בא-כוח, עו"ד XXXX

הנדון: תיק מצ"ח מס' XXXX - העברת חומר חקירה לקראת שימוע

1. אתה מוזמן למשרדנו להעתקת עיקרי חומר החקירה שנאסף נגד מרשך בתיק המצ"ח שבנדון.
[במידת הצורך - תצורף כתובת המשרד ויצוין שיש לתאם ההגעה מראש במס' הטלפון שיצורף]
2. נבקש להדגיש, כי החומר שיועתק על ידך נמסר לך לצורך היערכות לקראת הליך השימוע, שיתקיים לבקשתך, ולא לשום מטרה אחרת.
3. אתה נדרש, אפוא, לשמור על החומר ולא לחשוף אותו או למסור אותו, או כל פרט ממנו, לאיש, זולת בא-כוחך וזאת לצורך הכנת השימוע בלבד.
4. האיסור לחשוף או למסור חומר חקירה כאמור מתייחס גם לבא-כוחך, אליו מועבר החומר לצורך ייצוגך בשימוע. לפיכך, ככל שיתחלף או יתווסף בא-כוח, אליו יועבר החומר, הנך נדרש להפנות תשומת לבו לתנאי האמור.
5. לעניין זה, אנו מפנים את תשומת ליבכם להוראת סעיף 119 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

בכבוד רב,

"_____"